

โรคของปลาคุก

โรคของปลาคุกมักเกิดจากปัญหาคุณภาพน้ำในบ่อเลี้ยงไม่ดี ซึ่งอาจเกิดจากการให้อาหารมากเกินไปจนอาหารเหลือเน่าเสีย เพราะปลาคุกมีนิสัยกินอาหารที่ใหม่แล้วสำหรับอาหารเก่าที่ควรมีการเปลี่ยนถ่ายน้ำจากระดับบ่ออย่างสม่ำเสมอในปริมาณ 20 -30 % ของน้ำในบ่อแล้วนำน้ำที่พักไว้เติมลงไปให้ได้ระดับเดิมเมื่อปลาเป็นโรคแล้วจะรักษาให้หายได้ยากและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ดังนั้นวิธีที่ดีที่สุดจึงควรป้องกันไม่ให้เกิดโรค โดยวิธีต่างๆดังนี้

1. ควรเตรียมบ่อและน้ำตามวิธีที่เหมาะสมก่อนการปล่อยลูกปลา
2. ซื้อพันธุ์ปลาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ ลูกปลาแข็งแรงปราศจากโรค
3. ไม่ควรปล่อยลูกปลาลงเลี้ยงหนาแน่นเกินไป
4. ควรหมั่นตรวจอาการของปลาอย่างสม่ำเสมอ ถ้าเห็นผิดปกติต้องรีบหาสาเหตุและแก้ไขโดยเร็ว
5. เปลี่ยนถ่ายน้ำจากระดับบ่ออย่างสม่ำเสมอ โดยเปลี่ยนถ่ายน้ำเก่าออกปริมาณ 20 - 30 % ของน้ำในบ่อ และนำน้ำที่พักไว้เติมลงไปให้ได้ระดับเดิม
6. อย่าให้อาหารจนเหลือ ให้ปริมาณพอดีในแต่ละมื้อ และระวังอย่าให้อาหารตกค้างในบ่อ

โรคที่เกิดกับปลาคุกมีอาการจากสาเหตุใหญ่ๆ 4 ประการ คือ

1. อาการติดเชื้อแบคทีเรีย อาการที่พบคือปลาจะตกเลือด มีแผลตามตัว ครีบกร่อน ตาขุ่น หนองหึง กกหูบวม ท้องบวม กินอาหารน้อย ลอยตัว
2. อาการจากปรสิตเข้าเกาะตัวปลา อาการที่พบคือ จะมีเมือกออกมามาก มีแผลตามตัว ตกเลือด ครีบเปื่อย มีจุดขาวตามตัว ตัวซีด หรือเข้ผิดปกติ ทุรนทุราย ว่ายน้ำไม่ตรง หรือควงส่วน
3. อาการจากอาหารมีคุณภาพไม่เหมาะสม การขาดวิตามินซีจะทำให้ปลามีอาการโรคโหลกร้าวตกเลือดได้คาง ลำตัวคุด กินอาหารน้อย หากขาดวิตามินบี จะทำให้ปลาว่ายน้ำตัวเกร็งและชักกระตุก
4. อาการจากคุณภาพน้ำในบ่อไม่ดี ปลาจะมีกลิ่นเหม็น น้ำขุ่นลงเร็วผิดปกติ ลอยหัว ครีบกร่อยเปื่อย หนองหึง เหงือกซีดและบวม ลำตัวซีด ไม่กินอาหาร

โรคเห็บระฆัง เกิดจากเชื้อโปรโตซัว *Trichodina* sp.

เป็นปรสิตเซลล์เดียวรูปร่างกลมๆคล้ายระฆังคว่ำ ปลาที่ถูกเห็บชนิดนี้เกาะอยู่จำนวนมากจะทำให้ผิวหนังเกิดบาดแผล ปลาจึงขบเมือกสีขาวขุ่นออกมามากคลุมตัวอยู่ การป้องกัน คือตรวจปลาก่อนที่จะนำมาเลี้ยงว่ามีปรสิตชนิดนี้ติดมาด้วยหรือไม่ ควรขังไว้ประมาณ 2 -3 วัน จนแน่ใจจึงปล่อยลงเลี้ยง

โรคตัวดำ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย *Flexibacter colmnae*

อาการ จะมีรอยดำขาวตามลำตัวโรคนี้อักเกิดหลังจากการล้าเสี่ยงชนล้างปลา หรือ ช่วงที่อุณหภูมิของอากาศเปลี่ยนแปลงจากสูงไปต่ำ ปลาคุกที่เป็นโรคนี้อาจตายเป็นจำนวนมากอย่างรวดเร็ว

วิธีป้องกัน โดยปรับปรุงสภาพบ่อให้เหมาะสม เช่น เพิ่มปริมาณออกซิเจน และลดอินทรีย์สารในบ่อลง

โรคท้องบวม เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย *Pseudomonas* sp.

อาการ ของโรคนี้อาจจะบวมมาก และผิวหนังมีรอยชำตกละเอียด

วิธีป้องกัน ไม่ควรปล่อยปลาปริมาณหนาแน่นเกินไป และควรให้อาหารอย่างเหมาะสม

โรคโมโหลแอโรโมนัส เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย *Aeromonas hydrophila*

อาการ ปลาที่เป็นโรคนี้อาจจะว่ายน้ำเชื่องช้าลง ว่ายน้ำออกันตรงผิวน้ำ การทรงตัวไม่ดี มีเลือดซึมออกมาจากแผล ครีบกร่อน

วิธีป้องกันโรค เช่นเดียวกับที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียตัวอื่นๆ

โรคพยาธิปลิงใส เกิดจากพยาธิตัวแบน *Gyrodactylus* sp.

อาการ ปลาที่มีพยาธิชนิดนี้มาเกาะจะทำให้ปลามีอาการว่ายน้ำทุรนทุราย ลอยตัวผิวน้ำ กระพุ้งแก้มปิดเปิดเร็วกว่าปกติ มีแผลขนาดเล็กกระจายทั่วตัว ถ้าเป็นรุนแรงจะมองเห็นเหมือนกับว่าปลามีขนสีขาวสั้นๆอยู่ตามลำตัว

โรคของปลานิล

1. โรคที่เกิดจากปรสิต

อาการ

- พบตามลำตัว ครีบ หรือเหงือก
- ทำอันตรายต่อเนื้อเยื่อปลาบริเวณที่ปรสิตเกาะ
- ถ้าพบที่เหงือก จะขัดขวางการแลกเปลี่ยนออกซิเจนของเหงือก
- ปลามีการขับเมือกเพิ่มมากขึ้น

การรักษา

- ปรสิตภายนอก ใช้ฟอร์มาลิน 25-50 ซีซี ต่อ น้ำ 1 ตัน สาดให้ทั่วบ่อ
- ปรสิตภายใน ใช้ยาถ่ายพยาธิผสมให้กินติดต่อกันนาน

2. โรคที่เกิดจากแบคทีเรีย

อาการ

- ไม่กินอาหาร
- ท้องบวม ภายในมีของเหลวจำนวนมาก
- ว่ายน้ำเชื่องช้า เป็นวงกลม หรือว่ายอยู่บริเวณผิวน้ำ
- เป็นแผลที่ผิวหนัง และกล้ามเนื้อ
- ตาโปน ขุ่นขาว

การรักษา

- โรคติดเชื้อแบคทีเรีย ใช้ยาด้านจุลชีพผสมในอาหารให้กินติดต่อกันนาน 5-7 วัน